

16__ARADIUMENGE__31.05.2015

ESBÓS

CATALINA SERRA

OLIVA ARTÉS, EL SÍMBOL D'UNA ALTRA MANERA DE FER PATRIMONI

Una antiga fàbrica del Poblenou, a Barcelona, s'obre al públic després d'una magnífica rehabilitació de mínims i una exposició històrica "en procés"

FEIA TEMPS QUE EM COSTAVA DIR ALS AMICS "ANEU A VEURE AIXÒ" Ara ho puc dir: "Aneu a veure l'Oliva Artés". Sens falta. Per moltes raons. Per la ubicació, per l'arquitectura, per les exposicions i pel que suposa haver obert aquest equipament cultural així, calladament, sense escarafalls i, com diu Joan Roca, el director del Museu d'Història de la Ciutat (Muhba), "amb una sabata i una espadenya". Però amb molt sentit comú.

HISTÒRIA I ENTORN

La fàbrica Oliva Artés era una de les moltes indústries que al llarg del segle XIX es van instal·lar al Poblenou. Des que la va fundar el 1888 l'enginyer Andreu Oliva Gallamí - a qui van succeir el seu fill i el seu gendre, Pau Artés -, durant molt anys s'hi va fabricar i repara-

rar tot tipus de maquinària. Com tantes altres fàbriques de la zona, va tancar a finals del segle XX. L'edifici, però, va quedar en peu i el 2003 el va comprar l'Ajuntament de Barcelona, que per prendre'n possessió va haver de desallotjar un grup d'immigrants romanesos i portuguesos que hi havien fet casa seva. Era el moment àlgid de la transformació del Poblenou al districte 22@ i de l'ampliació de la Diagonal fins al mar. De fet, la fàbrica és ara enmig del Parc Central del Poblenou, que va dissenyar Jean Nouvel i que, cal dir-ho, ha guanyat molt a mesura que la vegetació ha anat creixent.

Paral·lelament a la transformació econòmica i urbanística impulsada per l'Ajuntament socialista del districte, que ha sigut exitosa pel que es veu, sorgien múltiples col·lec-

tius i associacions que reclamaven salvaguardar el patrimoni industrial i reivindicaven el passat obrer del barri. Sort d'ells. Moltes velles fàbriques van ser ocupades inicialment per tallers d'artistes però, com sol passar en els processos clàssics de gentrificació, a poc a poc van haver d'anar-les buidant per la pressió immobiliària i per la pujada exorbitant dels preus de lloguer. Algunes fàbriques van trobar nous usos i d'altres encara esperen un nou futur.

El cas és que l'Oliva Artés era a totes les travesses per fer-hi diferents equipaments, fins que finalment es va decidir que seria una de les seus del Museu d'Història de la Ciutat, que el destinaria a explicar, precisament, la història contemporània de la ciutat, el seu passat industrial i els moviments obrers. El

Muhba està fent una important tasca de recuperació patrimonial i d'extensió del seu discurs museogràfic, que a poc a poc permet ampliar el coneixement històric de l'evolució de la capital. En aquest sentit, l'Oliva Artés pot resultar una peça clau.

La reforma arquitectònica

El 2010 l'equip BAAS, que lidera l'arquitecte Jordi Badia -autor també de la reforma com a museu de la Fundació Vila Casas de Can Framis, a la mateixa zona-, va guanyar el concurs per transformar l'Oliva Artés en la nova seu del Muhba amb un projecte que preveia mantenir la nau industrial sense gaires intervencions però incorporant un nou edifici a l'entrada per situar-hi els serveis i el vestíbul d'accés.

F. MELCION

FRANCESC MELCION

AL CENTRE DEL PARC DEL POBLENOU
 L'Oliva Artés està situada al bell mig del Parc Central del Poblenou, en el que era una antiga fàbrica de maquinària que ha rehabilitat l'equip BAAS. A l'esquerra es pot veure la nau central, amb l'exposició dels premis Mies van der Rohe. A baix, la mostra del Museu d'Història de Barcelona.
 Carrer d'Espronceda, 142-146 (Parc Central del Poblenou). Museumhistoria.bcn.cat
 Horari: de dimarts a divendres, de 17 a 20 h; dissabtes i diumenges, d'11 a 15 h i de 17 a 20 h. Dilluns tancat. Entrada gratuïta

F.M.

De pressupost no n'hi havia, i encara n'hi va haver menys els anys següents. El veïns es queixaven, amb raó, que la teulada queia i que els coloms entraven per les finestres trencades i degradaven encara més aquell espai. Finalment, segons explica Badia, l'Ajuntament convergent va decidir fer-hi una intervenció de mínims. "És el que es diu *la gestió del mentrestant*, que és un concepte que cada vegada m'agrada més", comenta l'arquitecte. Així, es va canviar la teulada i s'hi va posar una coberta de ferro galvanitzat, el més econòmic del mercat; es van tancar les finestres amb uns plàstics exteriors que impedeixen l'entrada dels ocells, mentre a l'interior es va matisar la llum amb tela de la que es fa servir al mercat per fer tendals, i es va canviar el paviment, cosa que es va aprofitar per fer

passar les instal·lacions sota terra. Les parets estan com sempre, grafitis inclosos.
 "Això ja era al projecte inicial, volíem mantenir les capes d'història de l'espai", explica Badia, que ho té molt teoritzat i en el fons sembla content que la manca de pressupost li hagi permès fer aquest experiment fantàstic d'aprofitament i d'imaginació. "Normalment als edificis patrimonials es manté l'exterior però es modifica completament l'interior per al nou ús; aquí ho volia fer al revés. Crec que la manera d'intervenir en aquest tipus d'edificis requereix una actitud molt diferent de la del patrimoni històric, i penso que és important que s'hi vegin les diverses capes i vides que ha tingut l'edifici".
 Un cop feta la reforma urgent, va quedar clar que s'havia d'aprofitar. Amb la interven-

ció d'Hàbitat Urbà - que va veure sàviament les seves possibilitats i ha impulsat aquesta fase final- es va projectar una museïtzació mínima de l'espai que encara està en procés. Per a això es va fer servir també una estructura mínima a través de lones que penguin del sostre. També es van construir uns lavabos provisionals en un cos afegit a l'exterior.
 La planta basilical de l'edifici, amb una gran nau central i dues laterals que tenen altell, permet exposicions amb peces no gaire delicades -la climatització encara és deficient- i tot tipus d'actes de petit i mitjà format. Les possibilitats són múltiples i, el més important, l'espai ja està obert com a equipament públic, encara que no hi va haver inauguració oficial perquè està a mig fer i perquè es va acabar a tocar de la campanya electoral. Els

veïns hi van, però la majoria de la ciutadania encara no l'ha descobert.
 L'experiència de la rehabilitació de l'Oli-va Artés segurament marcarà un abans i un després, ja que aquest mateix esquema es podria utilitzar, segurament, en el cas d'altres fàbriques abandonades que podrien reutilitzar-se provisionalment -"mentrestant"- per a usos culturals, veïnals o socials.
Les exposicions
 Les possibilitats de l'espai queden clares amb les exposicions que ara s'hi poden veure. M'explica Joan Roca, director del Muhba, que es va decidir obrir al públic per un cúmul de coincidències. S'estava treballant en la museïtzació quan la Fundació Mies van der Rohe va demanar a l'Ajuntament un espai per mostrar

18__ARADIUMENGE__31.05.2015

ESBÓS CATALINA SERRA

FILHARMÓNICA DE SZCZECIN

Des de fora sembla un castell blanc de contes que s'il·lumina des de dins i que fa l'ullet a la tipologia històrica de la ciutat polonesa de Szczecin. Construïda sobre l'antic solar d'una sala de concerts bombardejada durant la guerra, l'interior és ortodoxament modern i blanc, mentre que la sala de concerts és com una joia amb el sostre de pa d'or. L'edifici guanyador del premi Mies van der Rohe 2015 és obra de l'argentí Fabrizio Barozzi i el madrileny Alberto Veiga, establerts a Barcelona des del 2004.

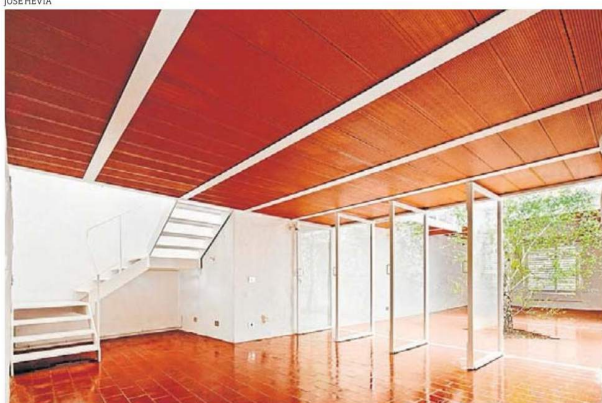
SIMON MENGES

S. MENGES

JOSÉ HEVIA

JOSÉ HEVIA

CASA LLUM

En aquesta edició hi ha hagut doblat català als premis Mies van der Rohe, l'exposició dels quals es pot veure fins al dia 7 de juny a la fàbrica Oliva Artés. Si el primer premi ha recaigut en la Filharmonia de l'estudi Barozzi-Veiga, el premi a l'arquitecte emergent ha sigut per a l'estudi barceloní Arquitectura-G, per la Casa Llum, a Càceres, la imaginativa reforma d'una vella casa fosca on, mantenint les parets exteriors, a dins s'hi va construir un pati interior que dona llum i aire a totes les estances.

L'exposició de les obres finalistes del premi europeu que atorga cada dos anys. "Van pensar que es podia aprofitar aquesta exposició per mostrar també el treball en curs que està fent el museu", comenta. De moment, el que hi ha ara per part del museu ocupa les naus laterals de la part baixa -els altells encara no estan en ús- separades de la central amb unes lones que tanquen l'espai de manera lleugera. L'exposició es diu *Interrogar Barcelona. De la industrialització al segle XXI* i està organitzada de manera temàtica -immigració, treball, infraestructura, conflicte, governança...- a través de 12 punts que recorren el passat de la ciutat des de mitjans del segle XVIII fins avui. A més de panells amb informació i fotografies també hi ha objectes del fons del museu, des d'un Seat 600 o una màquina Singer fins

a les revistes obreres del XIX o el Land Rover dels *grisos* dels 70. Estava previst que hi hagués, a la nau central, 12 punts més que mostressin, en col·laboració amb Hàbitat Urbà, els punts de futur de Barcelona, però aquesta part no està acabada, tot i que el vídeo central hi fa referència.

Resulta molt curiós veure en aquest context l'exposició dels premis Mies van der Rohe, que s'acaba diumenge vinent, si no és que es decideix allargar-la. Una part de les 420 obres seleccionades pel premi són, precisament, reutilitzacions d'antics edificis industrials i és interessant veure les diverses opcions triades pels arquitectes. També és curiós constatar com guanya terreny la mixtura d'usos en un mateix edifici -llar d'infants i casal d'avis; escola, biblioteca i centre cívic...- i com la relació amb la na-

tura i amb el verd és una constant arreu d'Europa. Tanmateix, també hi ha molta obra nova i aquí sembla que està tornant una certa fantasia formal que resulta molt interessant. L'exposició té l'al·licient que moltes de les obres s'acompanyen de maquetes, fotografies, vídeos sobre el procés de selecció i en alguns casos també mostres dels materials amb què s'han fet els edificis, com les rajoles Huguet de la Filharmonia de Szczecin, que ha guanyat el premi amb l'obra de l'estudi barceloní Barozzi/Veiga.

A la sortida torno a passejar pel parc. Envoltaada d'edificis amb firma d'arquitectes estrella, penso que la humilitat de l'Oliva Artés és, segurament, el símbol esperançador d'una nova manera de fer Barcelona que, com la fàbrica, és el fruit de moltes capes d'història i de decisions. Polítiques, veïnals i culturals. ■

